

Kayıp Defter • Gülsevin Kırıl

Çocuk Kitaplar • Roman • 124 sayfa • Önerilen sınıflar: 4, 5, 6
DUYGULAR • BİREY ve TOPLUM • ZAMAN ve MEKÂN • İLETİŞİM
okul yaşamı • günlük • öğretmen-öğrenci iletişimi • bahçe • aile • dışlamak •
önyargı • güven • geçmiş • arkadaşlık • not sistemi • iftira • fırın

Gizemli ve mizah dolu kurgularıyla sevilen **Gülsevin Kırıl**, yine polisiye tadında bir okul hikâyesi anlatıyor. Bir sınıf dolusu öğrencinin, aralarındaki “suçlu”yu arama serüveni, önyargı, dışlama, kuşku, güven gibi duygularla yüzleşme deneyimine evriliyor. Öğretmen ve öğrencilerinin, not sisteminin yarattığı panik bulutlarını elbirliğiyle dağıtması, mahalledeki bahçede yeşeren anılar, umut dolu bir dünya betimliyor. Polisiye tadındaki sürükleyici hikâye, doğanın sesini duyulur kılan duru ve umut dolu bir anlatımla her yaştan okurun kalbine dokunuyor.

6A sınıfı, matematik öğretmeni Titiz Filiz’in not defterinin kaybolmasıyla karışır. Defter bulunamazsa, hepsinin notu kırılacaktır. Bu sonucu hak etmediğini düşünen çocuklar defterin peşine düşerler. Kaygı dolu arayış, içlerindeki iyiyi kötüyü ortaya çıkardığı gibi, arkadaşlıklarını da gözden geçirmelerine neden olur. Bu arada, mahalledeki fırın bir grup arkadaşı güven veren kokusuyla sarmalarken, eski evin yerindeki ot bürümüş bahçe de Titiz Filiz’in sakladığı unutulmaz anıları fısıldamaya başlar...

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Hikâye başlarken bahçe ve içindeki evde oturan aileyle ilgili neler öğreniyorsunuz? Titiz Filiz karakteri için nasıl bir ilk izlenim veriliyor?
- 2- Sınıftaki öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri için başlangıçta yeterince güçlü denebilir mi? Ceren, Memo, Demir, Ali ve Engin’in karakter özellikleri ve ilgi alanları neler?
- 3- Eskiden bahçeli evde yaşayan ailenin annesinin sorduğu soruların yanıtlarını siz verin: “Neden bizi suçluyorlar? Yıllardır dostluk, komşuluk etmiyor muyuz? Nasıl olur da dürüstlüğümüzden şüphe ederler?”
- 4- Dışlanan kişiler neleri göğüslemek zorunda kalır? Siz hiç herhangi bir ortamda, herhangi bir nedenle dışlandınız mı; kendinizi nasıl hissettiniz?
- 5- Şüphe, öğrencileri, arkadaşları hakkında ne düşünmeye, ne tür davranışlarda bulunmaya itiyor? Ali neden baş şüpheli oluyor?
- 6- Öğretmenler odasını arama macerasında, Ceren neden bir gün önce evinde yiyip içen yakın arkadaşlarınca dışlanıyor?
- 7- Ali’nin notlarının düşmesi ve sonrasında da okula gelmemesinin gerekçeleri neler? Nasıl oluyor da Ali’nin fırıncının oğlu olduğunu arkadaşları bilmiyor: bu bilgiyi Ali mi saklıyor, yoksa daha başka bir nedeni mi var?
- 8- Bahçede bulunan günlüğü okumaları sizce doğru bir davranış mı? Okudukları, çocukların üzerinde nasıl bir etki yapıyor? Günlüğün sırrı ne?
- 9- Not defterini arama sürecinde çocukların hangi davranışları etik ilkelere aykırı?
- 10- Defterin kaybolması sürecinde Titiz Filiz, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde neyi fark ediyor? Bu olayda hangi durumları kendisiyle özdeşleştiriyor?
- 11- Yaşadıkları macera, çocuklarda ne gibi değişimleri tetikliyor; bu süreç arkadaşlıklarını nasıl etkiliyor?
- 12- Kitabın her bölümü farklı bir çocuğun, hatta öğretmenin gözünden anlatılıyor: Ceren, Memo, Demir, Engin, Ali, Titiz Filiz. Hikâyeyi farklı karakterlerin bakış açısından okumak ne sağlıyor; bu yöntem okurun algısını nasıl etkiliyor?

- 13- Bahçenin ağzından anlatım hikâyeye ne katıyor? Bu haliyle bahçenin hikâyedeki işlevi için neler söylenebilir?
- 14- Sizce kitaptaki hangi ifade, cümle ya da söz, kitabın ana vurgusunu ortaya koyuyor?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Örnekleme:** Sınıfça hikâyedeki önyargı örneklerini belirleyin ve listeleyin. Bu önyargılı yaklaşımlardan hangileri ya da benzerleri gerçek hayatta yaşanıyor, saptayın. Listedekileri tek tek ele alarak, söz konusu önyargıların yerine izlenmesi gereken doğru yolların ne olduğunu tartışın.
- **Proje:** Öğrenciler önce, gruplar halinde çalışarak, okullardaki mevcut not sisteminin olumlu olumsuz yanlarını çıkarırlar. Sonrasında gruplar, öğrencileri teşvik edecek bir sistemle ilgili kendi önerilerini oluştursunlar. Öğrenmeyi zevkli hale getirecek, çalışma şevki yaratacak yeni sistemler yaratarak, okul yaşamının verimini arttırmak üzere bir grup projesi hazırlasınlar.
- **Tartışma:** Sınıfça önyargının ne olduğunu tartışın; gerçek hayatta aslında ne çok önyargı olduğunu fark edin. Konu iyice anlaşıldığında herkes kendinde ya da çevresinde gözlemlediği bir önyargıyı örnek versin. Paylaşılan her önyargı örneği büyük / uzun bir kâğıda yazılarak listelensin. Oluşan liste sınıfta “Dikkat Önyargı!” köşesine asılsın. Bir hafta boyunca önyargı olduğu fark edilen her durum bu listeye eklensin. Bakalım, liste ne kadar uzayacak ve sınıfı hangi konularda bilinçlendirecek?
- **Canlandırma:** Kitapta her bölüm ayrı bir karakter tarafından anlatılıyor. Bu karakterlerin listesini çıkarın. Gönüllü öğrenciler, bu listedeki karakterlerden birini seçsin ve maceradaki davranışlarının nedenlerini, duygularını, nelerden etkilendiğini, tutum ve davranışlarını anlatmak üzere o karakteri canlandırın. (Örnek: “Ben Ceren. En yakın arkadaşlarımca dışlandım, ben de aynısını Ali’ye yaptığımı fark ettim. İnsanın başkalarını suçlamasının çok kolay, ama tehlikeli ve haksız olduğunu anladım...”)
Anlatımlar öğrencilerin hayal gücüne göre zenginleştirilsin.
- **Okuma:** Öğrenciler ikili gruplara ayrılınsın. Gruplar, özellikle “arkadaşlık” temasını işleyen bir kitap seçerek okusun ve kendi aralarında işbölümü yaparak kitabın tanıtımını hazırlasın. Kapağını, yazarını, konusunu, karakterlerini, kitabı seçme nedenlerini anlatan ve yaratıcı görsellerle süslenen sunumlar sınıfla paylaşılınsın.
- **Sunum:** Öğrenciler birbirlerini görececek biçimde yerleşsin ve “iftira”nın ne olduğu tartışılınsın. Sonrasında herkesin katılımıyla, “kuşkulanan” ve devamında “kanıt olmadan birini suçlamak” davranışının haklılığı, yaygınlığı, bu tutumun nedenleri ve “iftira” ile bağlantısı, somut örnekler aracılığıyla irdelensin. Varılan sonuçlar bir sunum halinde mümkünse okul genelinde paylaşılınsın.
- **Söyleşi:** Roman boyunca, çocukların, alacakları kötü notları ailelerine nasıl açıklayacakları konusunda bir tedirginlikleri var. Çember oluşturacak biçimde oturan öğrenciler ve velilerle bu “not-aile davranışı” ikilemi tartışılınsın. Ailelerin ve öğrencilerin bir moderatör yönetiminde gerçekleştirecekleri bu söyleşi seansının sonunda konuyla ilgili öne çıkan görüşler listelensin. Her iki tarafın da doğru ve yanlış davranışları fark edilsin. Sonuçlar sosyal medyada yaygınlaştırılınsın.
- **Yazma:** Romanda bahçenin karakterlerden biri olarak izlenimlerini aktardığını okuyoruz. Herkes benzer biçimde, boş bir arsa, terk edilmiş ev ya da bahçe hayal etsin ve bu mekânın gözünden bir hikâyeye kurgulasın. Kısaca yazılan hikâyeler paylaşılırken herkes her birine 1-5 arası puan versin. En yüksek puanları toplayan üç hikâyeye okulun sitesinde yayımlansın.
- **El işi:** Herkes, A5 boyutunda bir kâğıda okul yaşamının bir olumlu ve bir de olumsuz yönünü yazsın. Kâğıtlar, üzerindeki imzasız yazılar ilk bakışta görünmeyecek biçimde uçak, gemi, çiçek, kâse, kuş vb. şekillerde katlasın. (Tek bir şekil de seçilebilir.) Üretilen bu kâğıttan figürler bir sergide toplandıktan sonra öğretmenlerin de katılımıyla, birer birer açılarak öğrencilerin okul yaşamıyla ilgili olumlu-olumsuz görüşleri ortaya çıkarılınsın. Bakalım ortak görüşler neler?